

JAVLON JOVLIYEVNING HIKOYANAVISLIK MAHORATI

**Inobat Bazarbayeva,
Qoraqalpoq davlat universiteti, magistrant**

Annotatsiya: Ushbu maqolada ixcham janr imkoniyatlari, hikoya janri tadriji, bugungi o'zbek hikoyachiligi, ijodkorning badiiy mahorati kabi masalalar yosh yozuvchi Javlon Jovliyevning "Ayol", "Lobar, Lobar, Lobarim mening" hikoyalari misolida tahlillanadi. Asardagi obrazlar orqali qalamaga olingan davr manzaralarini realistik ruhda tasvirlash va yozuvchining obraz yaratish mahorati, badiiy xarakter tasviri masalasi yuzasidan munosabat bildirilgan.

Kalit so'zlar: hikoya, ijodkor, obraz va obrazlilik, badiiy xarakter, badiiylik, reallik, falsafiy mushohada, umumiylik, individuallik, milliylik.

Annotation: This article analyzes issues such as the possibilities of the compact genre, the development of the narrative genre, today's Uzbek storytelling, and the artistic skill of the creator using the stories of the young writer Javlon Jovliyev "Ayol", "Lobar, Lobar, Lobarim mening". The realistic depiction of the scenes of the period captured through the images in the work and the writer's skill in creating images, the issue of the depiction of artistic characters are discussed.

Keywords: story, creator, image and imagery, artistic character, artistry, reality, philosophical observation, generality, individuality, nationality

Аннотация: В данной статье на примере рассказов «Аёл», «Лобар, Лобар, Лобарим Менинг» молодого писателя Джавлона Джовлиева анализируются такие вопросы, как возможности компактного жанра, развитие повествовательного жанра, современное узбекское повествование, художественное мастерство создателя. Через образы в произведении выражаются и виды исторических сцен, запечатленные пером в реалистическом духе, и умение писателя создавать образы, и проблема художественного изображения персонажей.

Ключевые слова: рассказ, творец, образ и образность, художественный персонаж, художественность, реальность, философское наблюдение, всеобщность, индивидуальность, народность.

"Qo'rqma" romani bilan kitobxon nazariga tushgan iste'dodli adib Javlon Jovliyev nafaqat roman janri, balki hikoya janrida ham qalam tebratmoqda. Uning bir qator hikoyalarda o'z davrining dolzarb muammolarini, insonlarning psixologik kayfiyatini tasvirlashga uringan. Hozirgi kunda yaratilayotgan hikoyalarda qahramonlar harakatidan ko'ra ularning ruhiy holatidagi o'zgarishlar, his-

tuyg'ularining barqaror emasligi, fikriy tug'yonlari tasviriga ko'proq e'tibor qaratyapti. Javlon Jovliyevning, "Ayol" hikoyasida ham xuddi shunday insonning ruhiy holatidagi evrilishlar tasvirlangan. Bu hikoyada yaratilgan „ayol“ obrazi, uning ruhiyatini tasvirlash, talqin qilish biroz mushkul. O'zbek ayollari o'zining sabri, matonati va mehnatsevarligi bilan har doim ulug'lanib kelingan. Lekin hayotda, oilada har kimning o'zining o'rni va ro'li bor. Mashhur adib Shekspir aytganidek: "Hayot o'zi bir sahna, Biz esa aktyorlarmiz". To'g'ri hayot o'zi sahna, unda qo'yiladigan namoyishning muallifi-tagdir. Agar shu namoyishda qahramonlar o'rni almashib qolsa asar to'laligicha mukammal ijroga ega bo'la olmaydi. Javlon Jovliyevning aynan „Ayol“ hikoyasida shu so'zlarning tasdig'ni ko'rish mumkin.

Yosh iste'dodli yozuvchi o'z hikoyalarida ayollar obrazini, yaratish ularning ruhiy kechinmalarini yoritish, har bir obrazni xarakter darajasigacha olib chiqa olgani bilan xarakterli. "Ayol" hikoyasida oddiy qishloq ayolining hayot tasvirlari qalamga olingan bo'lsa „Lobar, Lobar, Lobarim mening“ hikoyasida buning aksini ya'ni, o'qimishli, ilimli qatlam insonlarining hayot kamchiliklari qalamga olingan. Asar bosh qahramoni Lobar o'qimishli, oqdan qorani farqlay oladigan qiz. Lekin u hayotdagi bir haqiqatni esidan chiqarib qo'yadi. Dunyoda hech bir inson mukammal yoki ideal emas. Lobar esa o'z xayolidagi mukammallikni ortidan quvib bozlini qo'lidan chiqaradi. Ya'ni oldidan oqqan suvning qadriga yetmaydi. Hikoyada ayol uchun birinchi o'rinda oila degan muqadas qo'rg'on bo'lishi kerakligi asosiy g'oya qilib olingan. Shu hikoyani o'qir ekanmiz, beixtiyor buyuk adibimiz O'tkir Hoshimovning „Odam bo'lish qiyin“ romani to'g'risi shu roman uchun asos qilib olingan „Olim bo'lish oson, odam bo'lish qiyin“ iborasi xotirimizga keladi. Olim bo'lish uchun muttasil izlanish o'qish, harakatda bo'lish yangilik yaratishning o'zi kifoya. Lekin inson „odam“ bo'la olishi uchun yaratilgan ta'limot yo'q! Odamiylikni saqlab qolish nihoyatda murakkab holat. Javlon Jovliyevning bu hikoyasida hissiyotlar ifodasi bilan g'urur to'qnashuvini ham ko'rish mumkin: "Bunaqa qaramang, iltimos sizdan, vay buni... nima sevib qoldim deb aytmoqchimisiz jinnivoy... - Jinnilik qilmang. - Siz mening idealimdagi yigit emassiz. - Kim sizni sevaman demoqchi? O'zingizni xursand qilyapsizmi?"

Ushbu jumalarda yuqoridagi fikrlarni isbotini ko'rish mumkin. Bu jarayonda biz hissiyotlardan ko'ra g'ururning ustunlik qilganligini guvohi bo'lamiz. Lobar „orzusidagi yorni intiqlik bilan, kutish yillari qancha cho'zilishini bilmay umid va ishonch bilan kutardi“ shular uning eng katta xatosi ham shu edi. "Obrazlarning rang-barangligi, estetik boyligi, ko'p qirraliligi - hayotning murakkabligi taqazosidir"[4;45]. Bu davrda insonni ayblash ham qiyin, aslida. Zamon va makon

muammosi borki, u inson taqdiriga, jamiyat kelajagiga ta'sir o'tkazmasdan qolmaydi.

Xulosa o'rnida aytish joizki, bugungi o'zbek nasrida o'zining o'tkir sujetli, keng qamrovli, saviyali asarlari bilan faol yodda bo'lgan Javlon Jovliyev o'z hikoyalarida obraz yaratish mahorati yuksak ekanligini yaqqol namoyon eta olish qobiliyatiga ega. Uning ijodi bir qarashda sodda, tushunarli, oddiy voqeani aks ettirgan ijodkordek tuyuladi, ammo undagi ko'tarilgan muammo butun insoniyat taqdiri bilan bog'liq dolzarb muammodir. Yozuvchi niyatini anglash, kitobxonni falsafiy mushohadaga chorlaydi. Hikoyalarini o'qiganda, uning chin ma'noda ijodkor shaxs, izlanuvchan, yangilikka o'ch inson ekanligiga amin bo'lamiz. Adib milliy adabiyotimizda jiddiy yangilanayotgan janr imkoniyatlarini to'la namoyon qilishga intilganki, uning tajribalari o'zbek nasri rivoji uchun muhim ahamiyatga molik bo'ladi. Uning hikoyalaridagi qahramonlari ma'lum bir davrning, muhitning qanday ekanligini ochiq oydin ifodalashga xizmat qilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Dilmurod Quronov "Adabiyotshunoslikka kirish"
2. "Ozodlik" hikoyasi Javlon Jovliyev "Sharq yulduzi" 2017-yil 11- son.
3. M. Gorkiy "Adabiyot haqida" "Davlat badiiy adabiyoti" nashriyoti 1962-yil.
4. T. Boboyev " Adabiyotshunoslikka kirish" Toshkent-O'zbekiston"-2002.
5. Y.Eshmatova. Istiqlol davri o'zbek qissachiligida ayol ruhiyatining badiiy talqini. PhD,Dissertatsiya.
6. G.Sattarova. "90-yillar o'zbek hikoyachiligi milliy xarakter muammosi". T-2002.
7. I.Sulton. Adabiyotshunoslik nazariyasi. Toshkent.2005. B-115